

DN Debatt 08-08-27

Invandring viktigare för Sverige än barnafödande

Snart kommer dubbelt så många människor att årligen invandra till Sverige i jämförelse med hur många som föds. Om bara ett fåtal decennier kan så många som 200 000 människor årligen flytta till Sverige. Det är ungefär dubbelt så många människor som föds i landet varje år. Därigenom blir invandringen viktigare för landets utveckling än barnafödandet, hävdar en rapport från Institutet för framtidsstudier som i dag presenteras på utrikesdepartementet. Men det gäller för oss i Sverige att ta till vara den inflyttade kompetensen hos de 20-30-åringar som utgör den allra största delen av invandrarna. Vi måste lära oss att tänka annorlunda kring migration och se möjligheterna tillsammans med utmaningarna med invandringen. Det skriver rapportförfattarna Bo Malmberg, professor i kulturgeografi vid Stockholms universitet och forskningsledare vid Institutet för framtidsstudier samt Charlotta Hedberg, fil dr vid Stockholms universitet.

Sedan 1980 har invandringen till Sverige ökat i genomsnitt 3 procent per år. Om denna snabba ökning fortsätter kan det om tre decennier vara så många som 200.000 människor som flyttar till Sverige årligen. Detta kan jämföras med 30.000 inflyttare per år i början av 1980-talet.

200.000 utländska inflyttare kan också jämföras med att det i Sverige föds ungefär 100.000 barn varje år. Inom en relativt snar framtid kommer migrationen att betyda mer för förnyelsen av den svenska befolkningen än barnafödandet. För att fullt ut kunna ta till vara de positiva

möjligheter som de internationella flyttningarna rymmer krävs dock en ambitiös fördelningspolitik.

Den internationella migrationen har under de senaste årtiondena alltmer kommit att byta ansikte. Den snabba ökningen av internationella flyttningar är inte något unikt för Sverige. Som vi diskuterar i vår rapport till Globaliseringsrådet, "Den stora utmaningen: Internationell migration i en globaliserad värld", ser vi samma trend i andra OECD-länder.

Internationell migration skapar en transnationell värld. Flyttare får erfarenheter från många länder och ett globalt kontaktnät utvecklas. Idéer får fotfäste på nya platser och stora summor investeras i migranternas hemländer. I dag bor omkring 190 miljoner personer, 3 procent av världens totala befolkning, i ett annat land än de är födda i, och mångfald fler personer har levt utomlands under någon del av sitt liv.

I stället för 1960- och 1970-talens arbetskraftsmigranter till Västeuropa, Nordamerika och Australien består nu en allt större del av världens migranter av flyktingar och anhöriginvandring. Dessutom har ett flöde av högutbildad arbetskraft inletts av migranter från utvecklingsländer samt inom EU, bland annat i samband med östutvidgningen. De allra flesta flyttar från medelinkomstländer i Asien och Sydamerika. Från de fattigaste delarna av världen flyttar man sällan. OECD-länderna har fortfarande det största antalet inflyttare, men nya aktörer som Mellanöstern och de så kallade tigerekonomierna i Asien är numera inflyttning länder. I Qatar och Förenade Arabemiraten är exempelvis den utlandsfödda befolkningen över 70 procent av den totala befolkningen.

Sverige har varit ett inflyttningssland sedan andra världskrigets slut. I dag minskar flyktinginvandringen medan anhöriginvandringen av personer utanför Norden står för den största delen av migrationen. De överlägset största invandringskvoterna under 2000-talet har bestått av personer som flytt undan krigets Irak. Den inomnordiska migrationen har alltid varit stor men migranter från Finland byts nu allt oftare mot pendlare till Norge och danskar som bosätter sig i Skåne.

Det finns mycket som talar för att internationell migration är fördelaktig för världen ur ett ekonomiskt perspektiv. Flyttningar och återflyttningar gör att kontaktytor skapas mellan länder och att förståelse för andra kulturer och människor formas. Migration av högutbildade personer från fattigare delar av världen till rikare kan mycket väl bidra till fördelar för båda sidor, åtminstone på sikt.

Allt oftare talar man därmed om att brain drain övergår till brain gain, eftersom migranter ofta återvänder till hemlandet med högre utbildning och nya idéer. I andra fall skickar de tillbaka stora summor pengar till sina kvarvarande familjer i hemländerna. I många länder utgör dessa så kallade remitteringar en betydande andel av BNP och under 2000-talet var migranternas privata överföringar till hemländerna större än det officiella biståndet.

En annan effekt av migration är att handeln stimuleras. Kontakter mellan människor i in- och utflyttningsländer tas i anspråk när nya internationella handelspartner ska uppsökas. Migration bidrar även till öppenhet. Något som verkar positivt både för svenska ungdomar, som kan arbeta i London eller studera i Östeuropa, och för unga afrikaner som kan flytta till platser med bättre utbildnings- och löneförhållanden.

De breda internationella flyttströmmarna gör att världen blir mer sammanbunden. När ett krig bryter ut eller naturkatastrofer inträffar har nästan alla en arbetskollega, en granne eller en skolkamrat med anhöriga eller vänner i det land som drabbas. Det är alltså inte bara internet och växande varuströmmar som gör oss globaliserade. De internationella flyttningarna bidrar till att även globalisera våra vänskapsband.

För stora delar av världen, inklusive Sverige, behövs dessutom migration för att fylla på befolkningen. I takt med att vi blir allt äldre behövs fler unga i arbetskraften. De allra flesta som flyttar är i 20-30-årsåldern, och bidrar därmed med många av sina arbetsföra år på arbetsmarknaden i inflyttningslandet. Det stora problemet för Sverige är att den inflyttade kompetensen inte tas till vara. Integrationen på den svenska arbetsmarknaden, liksom många andra inflyttningsländers, har problem med utanförskap och lägre lönenivåer för nyanlända.

Det går inte att blunda för att internationell migration också innebär svårigheter. För vissa länder med stor utflyttning av högutbildade utgör migrationen ett stort problem. Enskilda migranter kan hamna i problematiska situationer, inte minst de som hamnar i händerna på hänsynslösa människosmugglare eller blir offer för människohandel.

Ett annat problem som uppstår i inflyttningsländerna är att migrationens vinster inte nödvändigtvis fördelas på ett rättvist sätt. Utvecklingen i USA tyder på att det främst är höginkomsttagare som tjänar på en stor inflyttning. Stor invandring kan därför bidra till ökande sociala klyftor genom att de rika blir ännu rikare. Samtidigt får grupper som har det

sämre ställt stå för stor del av kostnaderna, till exempel i form av trängsel på bostadsmarknaden eller inom vård och utbildning.

På det stora hela är migration en positiv möjlighet som vi ska slå vakt om. En viktig utmaning består i att lära oss att tänka annorlunda kring migration och se möjligheterna tillsammans med utmaningarna. Internationella migranter bör ses som transnationella agenter eller förmedlare av kontakter mellan vårt land och inflyttarnas hemländer.

Genom en större öppenhet kan Sverige inte bara bidra till utveckling i de fattiga delarna av världen. Öppenhet kan också bidra till en större dynamik i det svenska samhället.

För att fullt ut kunna ta till vara de positiva möjligheter som den internationella migrationen rymmer krävs det dock en ambitiös fördelningspolitik som kompenserar för att de rika har mer att tjäna, medan de fattiga riskerar att bära en större del av kostnaderna för en hög invandring.

CHARLOTTA HEDBERG
BO MALMBERG